

Cristina Sârbu

Ana Sârbu

Eu,
Henri
Vieuxtemps
sau viața unui
violonist copil-minune,
povestită de el însuși

©2024. Toate drepturile rezervate.

Nicio parte din prezenta lucrare nu poate fi copiată, reprodusă sau transmisă prin niciun mijloc electronic sau mecanic și nu este permisă nicio formă de imprimare audio sau video fără acordul scris al Editurii Muzicale GRAFOART.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SÂRBU, CRISTINA

Eu, Henri Vieuxtemps sau viața unui violonist copil-minune, povestită de el însuși / Cristina Sârbu, Ana Sârbu.

– București : Grafoart, 2024

ISBN 978-606-747-236-3

I. Sârbu, Ana

929

78

Editura Muzicală Grafoart®

București, Str. Brașov Nr. 20

Librăria Muzicală *George Enescu*

București, Piața Sfinții Voievozi nr. 1

Tel.: 0747 236 278; 021 315 07 12

E-Mail: edituragrafoart@gmail.com

Comenzi: librariamuzicala.ro

Soarecele Sol este un foarte bun povestitor. Îi plac mult copiii și ar dori mereu să le vorbească despre câte ceva nou și interesant. Subiecte are destule, mai ales că stră-stră-străbunicii lui, șoriceii Sică și Rică, au fost oaspeți în casele în care au copilărit cei mai mari compozitori ai tuturor timpurilor. Împreună cu pisica Lola, Sică și Rică și-au notat amintirile în multe caiete care s-au păstrat cu grijă în familie. Pe baza lor, Sol vă va spune astăzi povestea lui Henri Vieuxtemps, un violonist belgian care a uimit și a încântat publicul cu vioara lui fermecată. Suntem siguri că îl veți asculta cu cea mai mare plăcere.

Oare de ce?

Să ne imaginăm: O cămăruță cochetă și plăcută, într-o seară de februarie. Pe pereți, portrete, multe portrete de compozitori celebri, toate cu dedicații: „Pentru cei mai buni prieteni“, „N-aș fi reușit nimic fără voi, mulțumesc!“, „Casa mea va fi întotdeauna casa voastră“, „Nu vă voi uita niciodată“, „Cu calde sentimente de recunoștință“, „Nici nu știți cât m-ați ajutat!..“

Bătrânul Sol stă relaxat într-un fotoliu comod. În cămin arde un foc vesel și flăcările lui aruncă pe pereții încăperii un joc plăcut de umbre și lumini. E iarnă, e frig, zilele sunt scurte, nopțile sunt lungi. Deseori ascultă muzică și citește din amintirile stră-stră-străbunicilor lui, Sică și Rică, și ale prietenei lor, pisicuța Lola, despre copiii minunați care s-au numit Vivaldi, Bach, Mozart, Beethoven, Rossini, Chopin, Wagner, Vieuxtemps... Da! Vieuxtemps.

— De mult nu am mai ascultat un concert de vioară. Și de mult nu mi-am mai amintit de Vieuxtemps! Oare de ce!? Sol se ridică, se duce la cutia cu discuri, alege unul, îl așază în aparatul de redare și camera se umple de muzică.

O discuție lămuritoare

— *U*ite! Rică citește cu glas tare din pagina de ziar pe care o ține în mână. Un articol foarte laudativ despre maestrul Henri Vieuxtemps, unul dintre cei mai mari violoniști ai lumii, cunoscut și apreciat în Europa, Statele Unite ale Americii și Rusia, reputat profesor la Conservatorul din Bruxelles. Cariera acestui artist a început – scrie aici! – cu concertul pe care copilul de 7 ani l-a susținut...

— Copil-minune! intervine Sică prompt.

— Pe care noi nu l-am cunoscut! adaugă Lola nedumerită.

— Păi, nu l-am cunoscut! Oare de ce? Acest violonist extraordinar s-a născut în 1820. Unde eram noi prin anii '20-'30? Își întrebă Sică prietenii.

— Cu Beethoven! răspunde Rică. La Viena.

— Nu, eram deja la tânărul Gioachino Rossini, în Italia, unde am cântat eu Rosina din opera *Bărbierul din Sevilla*. Ce vremuri fericite! Lola fredonează ușor celebra arie a Rosinei.

— Nu, nu! Rică nu e de acord. Recunosc, am greșit. Îmi amintesc bine acum, eram la Chopin, în Polonia. Știu eu, căci m-am opus, nu voiam să fiu din nou în casa unui pianist, îmi ajunsese familia Beethoven. Dar tu, Sică, ai insistat, voiai să vezi Varșovia! O excursie în Polonia ți s-a părut atunci foarte interesantă.

— Dar așa a și fost, sare Lola în ajutorul șoricelului. Am rămas cu solide cunoștințe de limba franceză din pensionul domnului Chopin. Iar muzica lui Frédéric e foarte frumoasă!

— După care, tu, Lola, ai vrut să cânti din nou operă și așa am ajuns în familia lui Richard Wagner, iar în Germania. Și ne-am simțit minunat. Sică evocă cu plăcere acele zile.

Deși lungă, călătoria către Bruxelles a trecut relativ ușor. Asta mai ales datorită lui Rică, șoricelul care se simte foarte bine în bibliotecile publice și care, înainte de plecare, a căutat, a găsit și a copiat pe câteva petice de hârtie câteva cronici apărute în presa vremii și care, ordonate după anul apariției, puteau da o imagine despre parcursul carierei violonistului Henri Vieuxtemps.

*„În acea seară,
Henri a devenit Vieuxtemps!”*

*T*renul înghite lacom kilometri după kilometri. Șuieră și pufăie. Cei trei prieteni s-au instalat comod într-un compartiment gol. Dacă ar fi fost și alți călători, Sică și Rică ar fi trebuit să se ascundă pe sub banchete, iar Lola, dacă nu ar fi găsit vreun iubitor de pisici care să o țină în brațe și să o mângâie, ar fi trebuit să se înghesuie sus, în plasa pentru bagaje. Dar au avut noroc! Se făceau nevăzuți doar atunci când trecea controlorul de bilete. Apoi își ocupau din nou locurile calde și plăcute. Un timp au privit pe geam. Apoi, Rică a scos hârtiuțele cu însemnări.

— Am fost la bibliotecă și m-am documentat. Am citit multe ziare, m-au cam deranjat praful și mirosul de hârtie veche, am strănutat des, dar am găsit ce am căutat. Câteva cronici muzicale care au marcat turneele de concerte ale lui Henri Vieuxtemps. Le-am copiat pentru voi.

— Vai! Ce bine ai făcut! Lola îl privește admirativ pe șoricelul care primește lauda cu vădită plăcere.

Ascultați:

Cu o energie debordantă, a cântat două arii de Fontaine, urmate de Concertul nr. 8 de Rode, și a stârnit admirație și entuziasm prin expresivitatea interpretării și forța trăsăturii sale de arcuș, neobișnuită pentru un copil atât de mic.

— Deci era sensibil! Așa ca mine, se bucură Sică.

— Și voinic, plin de forță! Așa ca mine, adaugă și Lola.

Fără să le dea atenție, Rică citește mai departe:

— Aplauzele nu mai încetau, așa o explozie de admirație nu se mai văzuse la Verviers. Nimeni nu se îndoia că avea în față un adevărat artist. În acea seară, Henri a devenit Vieuxtemps!

— Stai că nu înțeleg, îl oprește Sică. Adică ce vrea să spună? Că până atunci Henri nu purta numele lui de familie, Vieuxtemps? Dar ce nume purta?

— Cât ești de prostuț! Sigur că purta și numele de familie, Vieuxtemps. Dar, când vorbești despre un copil de șapte ani, îl numești scurt, Henri. Aici vrea să spună că, după acest concert, unde și-a demonstrat talentul excepțional, copilul tratat până atunci cu familiaritate, „hei Henri!” a devenit, pentru toți cei din jur, dintr-un „Henri” oarecare, un anume „Henri”, Henri Vieuxtemps, care nu mai putea fi confundat cu nimeni altcineva. Am dreptate, Rică?

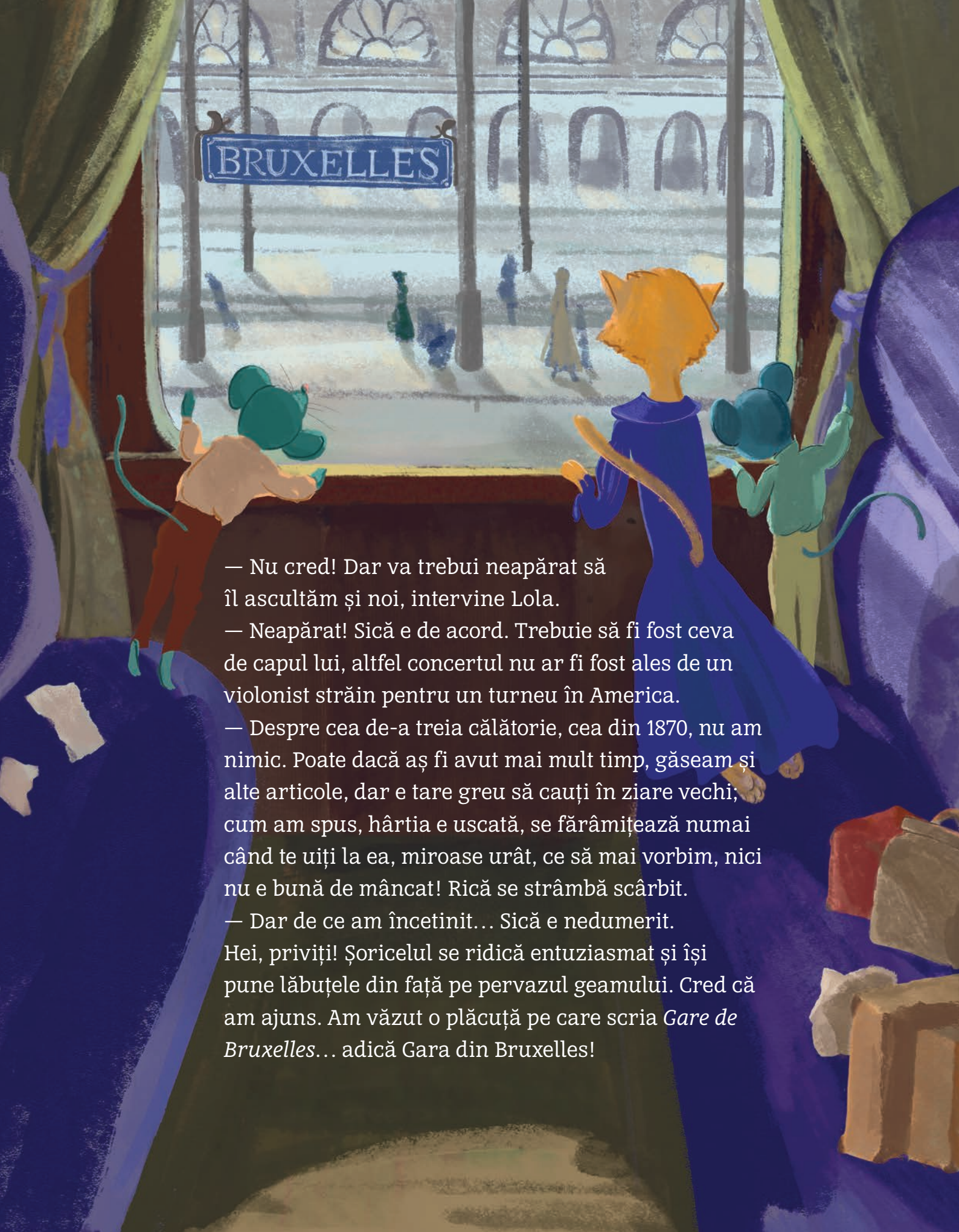

„Domnul Vieuxtemps este cel mai mare violonist care a călcat vreodată pe pământul Americii!”

— **S**tiți că maestrul Vieuxtemps a fost de trei ori în America? Sică și Lola cască ochii mari! Da, de trei ori, subliniază Rică, apăsat: în 1843, în 1857 și în 1870. Am căutat în colecțiile de ziare, dar nu am găsit mare lucru. Poate nu am căutat unde trebuie, dar știți, nu am avut prea mult timp. Despre prima călătorie în America, am aflat totuși câteva amănunte din publicația *The Anglo American* ce apărea la New York, în ediția de sâmbătă 9 decembrie 1843. După o consistentă biografie a „maestrului”, comentatorul anunță pentru a doua zi un concert la hotelul Washington unde, acompaniat de orchestra de 55 de muzicieni a Societății Filarmonice din oraș, „aclamatul violonist” Henri Vieuxtemps va interpreta *Concertul său în fa minor și Carnaval la Veneția* de Paganini.

— Veneția! Ah, Veneția! Vivaldi! Iubitul nostru Vivaldi... cu vioara lui minunată! Sică lasă privirile să alunece necontrolate pe fereastra trenului. Dar nu descoperă decât păduri de brazi pe versanți de munte. Nici urmă de apă, de gondole sau

— Nu cred! Dar va trebui neapărat să îl ascultăm și noi, intervine Lola.

— Neapărat! Sică e de acord. Trebuie să fi fost ceva de capul lui, altfel concertul nu ar fi fost ales de un violonist străin pentru un turneu în America.

— Despre cea de-a treia călătorie, cea din 1870, nu am nimic. Poate dacă aș fi avut mai mult timp, găseam și alte articole, dar e tare greu să cauți în ziare vechi, cum am spus, hârtia e uscată, se fărâmițează numai când te uiți la ea, miroase urât, ce să mai vorbim, nici nu e bună de mâncat! Rică se strâmbă scârbit.

— Dar de ce am încetinit... Sică e nedumerit.

Hei, priviți! Șoricelul se ridică entuziasmat și își pune lăbuțele din față pe pervazul geamului. Cred că am ajuns. Am văzut o plăcuță pe care scria *Gare de Bruxelles*... adică Gara din Bruxelles!

„Fiul dumneavoastră va trebui să își găsească calea”

— *D*oi oameni m-au influențat puternic; doi oameni mi-au conturat drumul pe care am pășit și care s-a dovedit adevărat și potrivit pentru mine.

Maestrul Vieuxtemps se ridică din fotoliu și începe să se plimbe încet prin încăpere. Sică, Rică și Lola rămân nemișcați, nu cumva să-l deranjeze. Sunt atenți la fiecare cuvânt.

— Primul a fost tatăl meu. Mi-a fost mereu alături, mi-a respectat talentul, a ascultat de sfaturile celor mai știutori decât el, m-a pus la muncă și nu a ezitat nicio clipă să se mute cu întreaga familie, de la Verviers la Bruxelles, numai ca eu să pot studia cu celebrul Charles de Bériot, cel de-al doilea și cel mai important om din viața mea.

Sol povestește (2)

Da, nu cred că i-a fost ușor copilului-artist să-și piardă profesorul în care avea deplină încredere. Îi va urma sfatul, nu va mai asculta de nimeni și va deveni propriul său profesor. Pentru a se întreține și a-și ajuta familia, la 11 ani – da, ați citit bine, la 11 ani! – dă el însuși lecții de vioară. Un timp nu a mai concertat atât de mult. În schimb, a făcut multă muzică de cameră și asta l-a ajutat enorm să își rafineze gustul și să aprofundeze partituri celebre. Și începe să compună din nou. La 12 ani scrisese deja o duzină de arii cu variațiuni și un concert pentru vioară și orchestră. Toate aceste lucrări de tinerețe s-au pierdut. Păcat, ar fi fost interesant de știut cum sunau acele pagini scrise de un violonist-copil foarte talentat, dar care nu știa nimic despre meșteșugul scrierii muzicii. Treptat își reia turneele de concerte. Este bine primit și foarte apreciat peste tot. Capătă experiența scenei și cunoaște oameni interesanți. Ajunge la Frankfurt unde are ocazia să asculte opera *Fidelio* de Beethoven. E impresionat profund de noutatea limbajului, forța surprinzătoare, copleșitoare a muzicii scrise de un compozitor genial, dar surd. Dacă ar putea învăța cum să compună și el la fel! Ajunge la Viena unde îl întâlnește pe profesorul Simon Sechter, cu care ia serioase lecții de compoziție. Are 13 ani și e dornic să învețe. Face progrese uimitoare și, așa cum notează el însuși în autobiografia pe care am citit-o – Sol ține neapărat să sublinieze asta! – copilul-minune dispare și face loc unui adolescent precoce care visează la universuri sonore noi și îndrăznețe.

„Foarte tânăr, aproape un copil,
sunteți un mare artist!”

După o scurtă întrerupere, maestrul își reia povestirea.

- Aveam 14 ani când am ajuns la Viena.
- Viena! Ce oraș minunat!
- Ai dreptate, Lola. Ne-am simțit atât de bine acolo...
În familia Mozart!
- Apoi în familia Beethoven...
- Să nu uităm familia Strauss...

Vieuxtemps se uită cu atenție la cei trei prieteni. În privirea lui este și puțină invidie. Mai ales când se pronunță numele lui Beethoven. Când a ajuns el la Viena, marele muzician murise de șapte ani, dar personalitatea lui domina încă viața metropolei. Are bucuria să cunoască prieteni apropiați ai maestrului, să facă muzică de cameră cu unii dintre ei și să afle multe, foarte multe detalii despre cum a compus Beethoven și cum a dorit el însuși să i se interpreteze muzica.

- Știți, li se adresează Vieuxtemps musafirilor lui, eu am cântat pe scenă *Concertul pentru vioară* de Beethoven. Asta s-a întâmplat la Viena, în anul 1834. Aveam 14 ani.
- Știu eu! sare Rică mândru. Am citit, uite, aici e fragmentul din ziar pe care l-am copiat. Alege o altă foaie de hârtie de pe masă. Scrie că ați avut doar două săptămâni la dispoziție și că ați fost FANTASTIC!
- Se pare că am fost! recunoaște violonistul modest. Cred că mai am pe undeva, așteptați să caut...

Sol povestește (3)

Succesele din turnee, apoi acest prim concert publicat, sporesc faima lui Henri. Iar când ai succes, încep să apară și supărările și invidia altor muzicieni, mai puțin talentați, dar care, și ei, își doresc aplauze și cuvinte frumoase în ziarele vremii. Am citit undeva chiar cum unii au negat că următorul concert pentru vioară, cel scris în 1840, ar fi ieșit cu adevărat de sub pana lui Henri Vieuxtemps. Era o partitură prea reușită, din toate punctele de vedere, pentru un compozitor de doar 20 de ani! Răutăți! Pe care Henri nu le ia în seamă. Scrie din ce în ce mai mult. O face în călătoriile lungi cu diligența, cu trenul sau cu vaporul și se pare că nu obosește niciodată și nici inspirația nu ține cont de drumurile desfundate, de legănatul valurilor sau de zgomotul roților de tren. Aveam pe undeva, făcută tot de Rică, o listă cu toate lucrările destinate viorii scrise de Henri Vieuxtemps. Trebuie să fie în cutia cu cronicile copiate, a adus-o cu el când s-a întors din călătoria în Belgia. Uite-o:

- Șapte concerte pentru vioară și orchestră și un al optulea neterminat
- O sonată
- O suită în stil vechi
- O introducere urmată de un rondo
- Două fantezii capricii
- Două capricii
- Variațiuni
- 15 fantezii pe teme din opere dintre care trei pentru vioară, violoncel și pian
- Opt fantezii pe teme americane, ruse sau poloneze